

การศึกษาชั้นพื้นฐาน

การสอนในคณะแพทยศาสตร์

ในสมัยเริ่มต้นการศึกษาแพทยศาสตร์ เมื่อ พ.ศ. 2432 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้สร้างโรงเรียนแพทย์ที่ศิริราชพยาบาลขึ้น เพื่อบำบัดทุกข์แก่ราษฎร ต่อมาปรากฏว่าแพทย์มีไม่เพียงพอ จึงได้ทรงดำริที่จะฝึกแพทย์ไว้ใช้ในโรงพยาบาลและจัดการสอนวิชาแพทย์แผนปัจจุบันขึ้น ในชั้นต้นโรงเรียนแพทย์แห่งนี้ไม่มีชื่อไม่มีหลักสูตร โดยรับผู้ที่อ่านออกเขียนได้เข้าเรียนแพทย์ ปรากฏว่าการเรียนวิชาพื้นฐานค่อนข้างยืดเยื้ออาจเป็นเพราะผู้ที่มาเรียนมีความรู้น้อยไป ซากครูที่มีความรู้เฉพาะทาง เพราะครูในสมัยนั้นเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะธรรมดา จึงได้มีการปรับปรุงหลักสูตรและขยายเวลาเรียนจาก 4 ปีเป็น 5 ปี เริ่มด้วยการใช้หุ่นที่แสดงกล้ามเนื้อและอวัยวะต่าง ๆ มาสอนในวิชากายวิภาคศาสตร์" ... การชำแหละศพโดยให้นักเรียนแพทย์ปีแรกชำแหละแขนและขา นักเรียนแพทย์ปีต่อไปชำแหละตั้งแต่หัวถึงเชิงกรานสลับกันไป จนทำได้ทุกส่วน การเรียนวิชาจุลกายวิภาคศาสตร์มีบาง ครั้งแค่เป็นการสาธิต ... ต่อมาได้วิวัฒนาการศึกษารักษาศพเข้าทางหลอกเลือกแคง ทำให้ศพมีคุณภาพดีไม่มีกลิ่น นอกจากนั้นก็นำเอาวิชาเอมไบรไอโอยี มาสอน แต่ยังไม่มีส่วนใดสำหรับเรียนภาคปฏิบัติ การชำแหละศพตามตำราคันทันนิงแฮมสันนั้นสามารถให้นักเรียน เรียนพร้อมกันได้หลายคน ถึงแม้ว่าจะไม่มีสไลด์ก็สามารถสอนได้ดีเพราะศาสตราจารย์ ซี.กัมบลิว.สตัมป์ (C.W. Stamp) มีพรสวรรค์คือวาดรูปได้ดีมาก ¹"

¹ สรรใจ แสงวิเชียร, นายแพทย์. หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2466 - 2478", 60 ปีแห่งความร่วมมือระหว่างคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล. (กรุงเทพฯ : หน่วยพิมพ์โรงพยาบาลศิริราช, 2526), หน้า 38 - 41, 45.

"สำหรับการเรียนทางห้องปฏิบัติการในสมัยนั้น เช่น ในวิชาสรีรวิทยา ได้มีการทดลองในสัตว์ต่าง ๆ รวมทั้งทดลองกับตัวนักเรียนด้วย นอกจากนั้นนักเรียนจะต้องทำการประชุมอภิปรายด้วย วิชาพยาธิวิทยา ได้มีการแสดงสาธิตให้นักเรียนดู เชื้อต่าง ๆ แต่จะแกะท้องไม่ได้ เพราะกล้องจุลทรรศน์มีน้อยมากจนเกือบจะเรียกว่าไม่มีการสอน วิชารังสีวิทยา เป็นวิชาที่ไม่เคยมีสอนมาก่อนเลย เพราะประเทศไทยมีเครื่องเอ็กซเรย์อยู่ที่โรงพยาบาลอื่น ศิริราชที่เป็นโรงเรียนแพทย์ต้องส่งผู้ป่วยไปถ่ายเอ็กซเรย์ที่โรงพยาบาลกลางเป็นต้น

งานปรับปรุงการศึกษาแพทย์ของแพทย์ไทย โดยความร่วมมือของฝ่ายไทยและมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ เป็นงานหนักและลำบากยิ่ง การที่จะทำให้การเรียนการสอนวิชาแพทยศาสตร์ ชูสูงขึ้นมาตรฐานในเวลาการศึกษาทางบ้านอื่น ๆ ยัง ดำรงอยู่มากนั้นเป็นการยาก การปรับปรุงมิได้อยู่ที่การสร้างหลักสูตร หรือหุ้มนเงินสร้างอาคารสถานที่แค่เพียงประการเดียว หากยังต้องวางรากฐานสำคัญไว้ด้วย คือการสร้างอาจารย์ จักหาและจักทำอุปกรณ์การสอนจนโรงเรียนแพทย์สามารถพึ่งตนเองได้ ...¹"

"ศาสตราจารย์ที่เข้ามาช่วยศิริราช ได้นำแผนภูมิใหญ่ ๆ มาประกอบการสอน เป็นส่วนมาก ศาสตราจารย์ คองคอน ที่สอนวิชากายวิภาคศาสตร์ ได้ให้พนักงานวิทยาศาสตร์และนักเรียนแพทย์ ผู้ช่วยอาจารย์ ทำแผนภูมิจากตำราต่าง ๆ จากกล้องจุลทรรศน์และจากสิ่งแสดงมาช่วยการสอนอย่างไคมลดี นับว่าเป็นงานเริ่มแรก โดยมีการเขียนภาพจากของจริงแทรกเข้าไปกับภาพที่ลอกจากตำราเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ หน่วยพยาธิวิทยา มีการถ่ายภาพยন্ত্র เรื่องตัวจิกที่ค้นคว้าได้ และมีการถ่ายภาพจากกล้องจุลทรรศน์ไว้ด้วย คณะอาจารย์แพทย์หลายท่านได้เขียนภาพไปประกอบการเรียนการสอนไว้หลายภาพ ทางแผนกวิชาอื่น ๆ ก็มีการเขียนแผนภูมิขนาดใหญ่ขึ้นใช้ เช่นเดียวกัน แต่มิได้ทำกันเป็นล่ำเป็นสันเพราะหาเวลามาเขียนยาก ทั้งไม่ค่อยมีความชำนาญกันเท่าไร ต้องจำใจทำกันไปตามความจำเป็น ...²"

¹ เรื่องเดียวกัน

² นันทวัน พรหมผดลิน, นายแพทย์. "หน่วยภาพการแพทย์ในศิริราช" แพทยสภาสาร. ฉบับที่ 11 (2516) : หน้า 735.

"ในการเรียนการสอนในสมัยนั้น ได้มีการใช้สื่อการสอน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีการศึกษาและได้พัฒนาสื่อทอกรเรื่อยมา รู้จักวิธีการเก็บกองร่างกายและอวัยวะของมนุษย์ได้โดยสมบูรณ์ จนสามารถนำเอามาใช้เป็นสื่อการสอนในประสบการณ์จริงแล้วก็ตาม แต่สื่อการสอนที่คงแสดงออกในแง่ของรูปธรรมและนามธรรม ในวิชาอื่นก็ยิ่งวิวัฒนาการก้าวหน้าต่อไปอย่างไม่มีวันสิ้นสุด ..."¹

ดังนั้น การศึกษาวิชาแพทยศาสตร์ จึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์พร้อมกันไป วิชาแพทย์ในแง่ของศาสตร์ (Science) หมายถึงวิชาการแพทย์และวิทยาการเสริมอื่น ๆ (As a field of Study)) ซึ่งอาจเรียนรู้ได้จากการศึกษา จากตำรา การค้นคว้าหาหลักเกณฑ์และทฤษฎี ส่วนวิชาแพทย์ในแง่ที่เป็นศิลป์ (Art) หมายถึงการปฏิบัติกิจกรรม (As an Activity) เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล เข้าประกอบกันกับความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมาประยุกต์ใช้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในปี พ.ศ. 2513 บุญยง เกี่ยวการค้า² ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการและการใช้โสตทัศนูปกรณ์ในมหาวิทยาลัยมหิดล (เซตพญาไท) การวิจัยครั้งนั้นเป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสถานภาพและความต้องการและการใช้โสตทัศนูปกรณ์ ประสิทธิภาพความจำเป็น ตลอดจนอุปสรรคต่าง ๆ จากอาจารย์คณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 8 คณะ ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. อาจารย์ส่วนมากมีประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับโสตทัศนูปกรณ์พอสมควร
2. อาจารย์ส่วนมากต้องการให้มีการอบรมเกี่ยวกับโสตทัศนูปกรณ์ที่จำเป็น

¹ นันทวัน พรหมผลิน, นายแพทย์. "เทคโนโลยีการศึกษาแพทยศาสตร์" สื่อ. (วารสารทางเทคโนโลยีการศึกษา ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2525), หน้า 2.

² บุญยง เกี่ยวการค้า. "การศึกษาเกี่ยวกับความต้องการและการใช้โสตทัศนูปกรณ์ในมหาวิทยาลัยมหิดล." (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิตศึกษาด้านศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513).

3. อาจารย์ต้องการใช้ กระดานดำมากที่สุด รองลงมาได้แก่เครื่องฉายสไลด์ ขนาด 2" x 2" และไม้ตองใช้ใค้ออรามา

4. บางคณะของมหาวิทยาลัยมหิดลยังไม่มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในก้าน โสตทัศนูปกรณ์โดยตรง

5. โสตทัศนูปกรณ์บางชนิดมีน้อยไม่เพียงพอที่จะบริการอาจารย์

6. ขาดงบประมาณที่จะซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็น

และได้เสนอแนะให้มหาวิทยาลัยมหิดล จัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา และให้คำแนะนำในการดำเนินงานโสตทัศนศึกษาของคณะต่าง ๆ ตลอดจนจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอสำหรับการดำเนินงาน นอกจากนี้ควรจะมีการจัดทำคู่มือการใช้โสตทัศนูปกรณ์และรายการของโสตทัศนูปกรณ์ชนิดต่าง ๆ แจกแก่อาจารย์และขอความร่วมมือจากองค์การช่วยเหลือระหว่างประเทศ ในกรณีที่มีงบประมาณมีไม่เพียงพอ"

ปี พ.ศ.2519 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุภร สุวรรณาศรัย, ปรีดา บุญศิริ และศรีเพ็ญ สุภพิทยากุล¹ ได้รายงานวิจัยสถาบันเรื่องสถานภาพทางโสตทัศนูปกรณ์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยได้ทำการสำรวจเครื่องโสตทัศนูปกรณ์ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปรากฏว่า มีทั้งหมด 372 เครื่อง จำแนกได้เป็น 4 ประเภท คือ เครื่องเสียง (85 เครื่อง) เครื่องฉาย (235 เครื่อง) เครื่องโทรทัศน์ระบบวงจรปิด (11 เครื่อง) และจอภาพ (41 จอ) จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ทราบว่า จำนวนโสตทัศนูปกรณ์มากที่สุดคือร้อยละ 33.8 ที่คณะแพทยศาสตร์ การที่คณะแพทยศาสตร์ มีจำนวนโสตทัศนูปกรณ์มากที่สุดนั้น อาจเป็นเพราะคณะแพทยศาสตร์ จำเป็นต้องผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถและมีประสิทธิภาพในการทำงานสูง เนื่องจากแพทย์ที่สำเร็จการศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อชีวิตของผู้ป่วยจำนวนมาก ดังนั้นการเรียนการสอนของคณะแพทยศาสตร์ จึงจำ

¹ สุภร สุวรรณาศรัย, ปรีดา บุญศิริ และศรีเพ็ญ สุภพิทยากุล "สถานภาพทางโสตทัศนูปกรณ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" รายงานวิจัยสถาบัน. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 32.

เป็นจะต้องอาศัยสื่อการสอนจำนวนมาก นอกเหนือจากการบรรยายเพียงอย่างเดียว เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งช่วยให้เกิดความคงทนในการจำเนื้อหาวิชาอีกด้วย

ซึ่งผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ยิ่งขาดห้องที่เหมาะสมสำหรับการใช้โสตทัศนูปกรณ์ โดยเฉพาะคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และคณะครุศาสตร์
2. อุปกรณ์มีไม่เพียงพอ อุปกรณ์ประกอบการสอนที่มีอยู่ค่อนข้างเก่า และชำรุดเกือบทุกคณะ ต้องการอุปกรณ์เพิ่ม ...
3. งบประมาณที่ได้รับ เพื่อนำไปจัดซื้อเครื่องโสตทัศนูปกรณ์และโสตทัศนวัสดุไม่เพียงพอ เช่น คณะแพทยศาสตร์ ได้รับงบประมาณค่าน้ำมันน้อยมาก จึงต้องขอบริจาคจากองค์กรหรือหน่วยงานอื่น ๆ
4. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านเทคนิค การใช้เครื่องและการซ่อมเครื่องเมื่อเกิดชำรุด ...
5. การยืมอุปกรณ์จากหน่วยโสตทัศนศึกษากลางที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไม่สู้สะดวก เพราะจำนวนอุปกรณ์มีน้อย การยืมต้องแจ้งล่วงหน้าก่อน 1 สัปดาห์ พร้อมทั้งมีรถมารับและส่งเองทำให้เกิดความไม่สะดวก โดยเฉพาะคณะที่อยู่ไกลจากหน่วยโสตทัศนศึกษากลาง ฉะนั้น อุปกรณ์ที่จำเป็นและมีราคาไม่สูงนัก เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ และเครื่องบันทึกเสียง ควรมีไว้ใช้ประจำแผนก หรือคณะในจำนวนพอสมควร ..."

ต่อมาในปี พ.ศ. 2525 วิพร เหลืองวิริยะแสง¹ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของประสพการณ์ในการใช้สื่อการสอนของคณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ วิพร เหลืองวิริยะแสง. "ความต้องการในการใช้สื่อการสอน ของคณาจารย์ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย." (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, 2524).

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความต้องการในการใช้สื่อการสอนของคณาจารย์ในสาขา
 วิชาสังคมศาสตร์ สาขาวิชามนุษยศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ และสาขาวิชา
 วิทยาศาสตร์ชีวภาพ กับปัญหาการใช้สื่อการสอน การผลิต การบริการ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวก
 ความสะดวกและการใช้สื่อการสอนประกอบการสอน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ด้านประสบการณ์และความคิดเห็น อาจารย์ส่วนใหญ่ผลิตใช้สื่อการสอนและ
 ศึกษาหาความรู้ในเรื่องสื่อการสอนด้วยตนเอง แหล่งบริการที่ใช้มากคือ ภาควิชาและพอ
 ใจในบริการที่ใช้อยู่ ส่วนความคิดเห็นอาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่า แหล่งบริการควรจะเป็นระ
 กับคณะมากกว่าส่วนกลาง ซึ่งควรให้บริการทั้งอาจารย์และนิสิตสำหรับในค่านความรู้
 อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการเพิ่มพูนความรู้เรื่องสื่อการสอนโดยการอบรมที่มหาวิทยาลัยเป็น
 ผู้จัดดำเนินการ และวิธีการสอนอาจารย์ส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย รองลง
 มาคือการสอนแบบปฏิบัติการ และที่ใช้น้อยที่สุดคือการสอนแบบอิสระ

2. การศึกษาถึงความต้องการใช้สื่อการสอนที่แท้จริง กับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน
 ปรากฏว่า อาจารย์ทุกสาขาวิชามีความต้องการสื่อการสอนมากกว่าที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน
 สำหรับสื่อการสอนที่มีความต้องการและใช้มากในปัจจุบัน คือกระดานดำหรือกระดานขาว
 รองลงมาก็คือ เอกสารตำรา เครื่องขยายเสียง และไมโครโฟน แผ่นโปร่งใสและ
 เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ สื่อการสอนที่มีความต้องการและใช้น้อย คือการสอนแบบศูนย์
 การเรียนแผ่นเสียงและเครื่องเล่นแผ่นเสียง การแสดงละคร ห้องปฏิบัติการทางภาษา
 และน้อยที่สุดก็คือการแสดงหุ่น

3. ปัญหาในค่านสื่อการสอนปรากฏว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีปัญหามากที่สุดคือขาด
 เครื่องมือในการผลิต รองลงมาตามลำดับคือ ไม่มีเวลาและไม่มีผู้ช่วยการผลิต ต้องเรียน
 เครื่องอำนวยความสะดวกและไม่วิเศษในการผลิตสื่อการสอน และได้ให้ข้อเสนอแนะว่า

1. หน่วยบริการสื่อการสอนในระดับคณะและมหาวิทยาลัย ควรมีการ ประชาสัม
 พันธ์เกี่ยวกับการให้บริการสื่อการสอนทั้งทางค่านวัสดุและเครื่องมือ สำหรับหน่วยบริการ
 ทั้งสามระดับคือ ระดับภาควิชา ระดับคณะ และมหาวิทยาลัย ควรมีการประสานงานกันใ
 การให้บริการ

2. หน่วยบริการสื่อการสอนควรมีอุปกรณ์สื่อการสอนที่จำเป็นมากพอและใช้ได้

อย่างสม่ำเสมอ ส่วนในห้องเรียนของคุณะ ก็ควรมีสื่อการสอนที่จำเป็นท้งใช้บ่อย ๆ ติด
ตั้งอยู่ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายสไลด์ เป็นต้น นอกจากนี้ควรเพิ่มงบ
ประมาณสำหรับจัดซื้ออุปกรณ์สื่อการสอนให้เพียงพอ

3. บุคลากรในหน่วยบริการสื่อการสอน ควรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในสา
ขาวิชานี้โดยตรง เพื่อที่จะได้ให้ความช่วยเหลือในการผลิตและให้คำปรึกษาในการใช้สื่อ
การสอน นอกจากนี้ เห็นควรปรับปรุงคุณภาพของบุคลากรที่มีอยู่ให้สูงขึ้น"

วิเชียร นิตยะกุล¹ ได้วิจัยเกี่ยวกับโครงการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษา มหา
วิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อศึกษาความต้องการศูนย์โสตทัศนศึกษาและสำรวจวิเคราะห์การคว
ามจำเป็นการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาในด้านการบริหาร การบริการ เครื่องมือและวัสดุ รวม
ทั้งการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติ ความคิดเห็น และปัญหาการใช้บริการโสตทัศนูปกรณ์ ผลปร
กฏว่า

1. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีเครื่องมือ และโสตทัศนวัสดุที่ใช้สำหรับการบร
ยายและใช้ในการผลิตจำนวนมาก
2. อาจารย์ส่วนมากไม่ค่อยมีประสบการณ์เกี่ยวกับโสตทัศนศึกษา
3. อาจารย์ส่วนมากชอบใช้โสตทัศนูปกรณ์เป็นครั้งคราว
4. อาจารย์ส่วนมาก มีความคิดเห็นว่าการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาไว้
บริการเป็นส่วนกลาง และควรรวมกับห้องสมุด
5. อาจารย์ส่วนมากนิยมใช้โสตทัศนูปกรณ์และโสตทัศนวัสดุประเภทเครื่องขยาย
เสียง สไลด์ ห้องฉาย แผนภูมิ ภาพถ่าย แผนภาพ ภาพวาด และเครื่องฉายเอกสาร
6. อาจารย์ต้องการคำแนะนำ การฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้โสตทัศนูปกรณ์
และได้เสนอแนะให้จัดรวบรวมงานของห้องสมุดและศูนย์โสตทัศนศึกษาที่จะก่อ

---

¹ วิเชียร นิตยะกุล. ศูนย์โสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัย: โครงการจัดตั้ง
ศูนย์โสตทัศนศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่." (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์
โสตทัศนศึกษา มัธยมศึกษาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513).

ทั้งชั้นใหม่ เข้าด้วยกันเป็นศูนย์วัสดุการศึกษา (IMC) ขึ้นตรงต่อสำนักงานอธิการบดี
ประสานงาน ควบคุมศูนย์วัสดุการศึกษาของคณะต่าง ๆ เพื่อให้บริการ "

ธีรกุล ศรีจันทพงศ์¹ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับโครงการจัดตั้งศูนย์โสศกทัศน์
ศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อเสนอแนะโครงการ
สำหรับการดำเนินการด้านบริหารและหน้าที่ของศูนย์โสศกทัศน์ศึกษาตามความต้องการของ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อเสนอแนะผังของอาคารสถานที่ พื้นที่โสศกทัศน์ปรกตามโครง
การ ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

"1. มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีเครื่องมือ อุปกรณ์ และการผลิตโสศกทัศน์ปรก
บ้างแล้ว

2. อาจารย์ส่วนมากมีความต้องการโสศกทัศน์วัสดุประเภทหุ่นจำลอง และโสศก
ทัศน์ปรกที่เป็นเครื่องมือใช้สำหรับการทดลอง ล่าชิต

3. โสศกทัศน์ปรกที่มีความต้องการรองลงมาคือ เครื่องอัดสำเนา ห้องฉาย
โทรทัศน์วงจรปิด และเทปโทรทัศน์

4. มีความเห็นว่า ภาพยนตร์ 8 มม. และฟิล์มดูมีความจำเป็นน้อย

5. การบริหารงานโสศกทัศน์ศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ยังขาดระเบียบ
แบบแผนผู้นำและยังไม่เป็นศูนย์โสศกทัศน์ศึกษา ซึ่งทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการบริหาร
โสศกทัศน์ศึกษา."

ปราณี นนทมาศ² ได้ทำการวิจัยโดยมุ่งศึกษาถึงสภาพปัญหาในปัจจุบัน ปัญหา

¹ ธีรกุล ศรีจันทพงศ์. "โครงการจัดตั้งศูนย์โสศกทัศน์ศึกษาของมหาวิทยาลัย
ขอนแก่น." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาโสศกทัศน์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลง
กรณ์มหาวิทยาลัย, 2511).

² ปราณี นนทมาศ. "ศูนย์โสศกทัศน์ศึกษามหาวิทยาลัย: โครงการจัดตั้งศูนย์
โสศกทัศน์ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์." (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชา
โสศกทัศน์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513).

และความต้องการ โสภศาสตร์ศึกษาของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ การวิจัยครั้งนั้นมีวัตถุประสงค์ที่จะนำผลของการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุง วางแผนแก้ไข และวางแผนทางสำหรับตั้งศูนย์โสภศาสตร์ศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งผลของการวิจัย สรุปได้ดังนี้

"ในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยแห่งนี้ขาดอุปกรณ์การสอนชนิดต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมาก อาจารย์มีความต้องการและมีความดีในการใช้อุปกรณ์ประเภทที่ไม่ได้ใช้กับเครื่องฉาย (Non - Projected Materials) ในอัตราค่อนข้างสูง มีความต้องการมากที่จะได้รับบริการและกิจกรรมต่าง ๆ จากหน่วยงานโสภศาสตร์ศึกษา อุปกรณ์โสภศาสตร์ศึกษาส่วนใหญ่ยังสามารถจะนำไปใช้ เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้ ศูนย์โสภศาสตร์ศึกษาควรเป็นหน่วยงานอิสระ เพื่อให้บริการแก่คณะวิชาต่าง ๆ ได้เท่าเทียมกัน นอกจากนั้นอาจารย์ส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในด้านการขาดอุปกรณ์ที่เหมาะสม ขาดงบประมาณและขาดกำลังคน"

สรุปผลจากการวิจัยสื่อการสอนในมหาวิทยาลัยมหิดล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่มีผู้วิจัยมาแล้วปรากฏว่า ทั้ง 5 มหาวิทยาลัย ขาดอุปกรณ์การสอนที่จำเป็น อันควรมองลงมาได้แก่ การขาดบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านการผลิตสื่อการสอน และงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอในการจัดซื้อจัดหาโสภศาสตร์อุปกรณ์ นอกจากนั้นยังให้ข้อเสนอแนะ ควรให้มีการจัดอบรมเกี่ยวกับ การใช้โสภศาสตร์อุปกรณ์แก่คณาจารย์ ขาดห้องเรียนที่เหมาะสม การบริการไม่ถี่ ตลอดจนการยืมอุปกรณ์การสอนไม่สะดวก และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้คณาจารย์ได้ทราบว่า มีอุปกรณ์การสอนชนิดใดบ้างที่มีและให้ยืม เป็นต้น .